

Překážka věci rozsouzené

Řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu nezakládá překážku věci zahájené podle § 83 odst. 1 o.s.ř. pro spor o vyklizení téhož bytu; obdobně to platí i pro překážku věci rozsouzené.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 26 Cdo 2962/2008, ze dne 8.7.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně E. J., zastoupené advokátem, proti žalované I. J., zastoupené advokátem, o vyklizení bytu, vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 14 C 251/2006, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. února 2008, č. j. 28 Co 28/2008-151, tak, že usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. února 2008, č. j. 28 Co 28/2008-151, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Příbrami (dále též jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 5. září 2007, č. j. 14 C 251/2006-112, vyhověl žalobě a uložil žalované povinnost vyklidit a vyklizený odevzdat žalobkyni do patnácti dnů od zajištění náhradního ubytování „byt č. 141/2, sestávající ze dvou pokojů a kuchyně s příslušenstvím, v 1. nadzemním podlaží domu č. p. 141 v P.“ (dále jen „předmětný byt“, resp. „byt“); současně rozhodl o nákladech řízení účastnic.

Z provedených důkazů vzal soud prvního stupně především za zjištěno, že rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. září 1998, č. j. 5 C 54/98-31, ve spojení s potvrzujícím rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 26. ledna 1999, č. j. 23 Co 738/98-57, bylo zrušeno právo společného nájmu předmětného bytu J. J. (otce žalobkyně) a žalované, výlučným nájemcem bytu byl určen J. J. a žalované byla uložena povinnost byt vyklidit do patnácti dnů od zajištění náhradního bytu. Dále zjistil, že J. J. se následně stal vlastníkem předmětného bytu, že v současné době je vlastníkem bytu žalobkyně, která ho nabyla na základě darovací smlouvy ze dne 5. ledna 2000 od svého otce J. J., že byt užívá žalovaná se svou dcerou Ing. E. M. a že nehradí řádně a včas zálohy na plnění poskytovaná s užíváním bytu. Na tomto skutkovém základě soud prvního stupně dovodil, že žalovaná užívá předmětný byt bez právního důvodu a že tím neoprávněně zasahuje do vlastnického práva žalobkyně k bytu. Proto jí – s odkazem na ustanovení § 126 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“) – uložil povinnost předmětný byt vyklidit; její vyklizovací povinnost však vázal za použití ustanovení § 712 odst. 5 obč. zák. na zajištění náhradního ubytování.

K odvolání obou účastnic řízení Krajský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 5. února 2008, č. j. 28 Co 28/2008-151, citovaný rozsudek soudu prvního stupně zrušil a řízení zastavil; současně rozhodl o nákladech řízení účastnic před soudy obou stupňů.

Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně dospěl k závěru, že projednání předmětné věci v občanském soudním řízení brání překážka věci pravomocně rozsouzené (ve smyslu § 159a odst. 5 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [7/2009](#) Sb. – dále jen „o.s.ř.“), neboť povinnost předmětný byt vyklidit (v tomto případě do patnácti dnů od zajištění náhradního bytu) byla žalované již pravomocně uložena rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 30. září 1998, č. j. 5 C 54/98-31, a to v řízení o zrušení práva společného nájmu předmětného bytu žalované a J. J. Zdůraznil, že takto založené právo bydlení svědčící žalované se

vázalo k bytu a nikoli k osobě jeho bývalého nájemce (otce žalobkyně J. J.; v této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 2001, sp. zn. 20 Cdo 2481/99. Za této situace přešlo na žalobkyni jako na právní nástupkyni J. J. omezení, jímž bylo za trvání nájemního poměru jeho právo nájmu bytu zatíženo.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 239 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. Uplatněné dovolací námitky podřadila pod dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. a/ a b/ o.s.ř. V dovolání především namítla, že v řízení „neplatí překážka rei iudicatae“, neboť současná žaloba na vyklizení předmětného bytu byla podána z jiného důvodu než žaloba na zrušení práva společného nájmu bytu, o níž Okresní soud v Příbrami rozhodl rozsudkem ze dne 30. září 1998, č. j. 5 C 54/98-31, opírá se o jiné skutečnosti a spor je rovněž veden mezi jinými účastníky řízení. Uvedla, že v původním řízení šlo o zrušení práva společného nájmu bytu, zatímco v tomto řízení jde o vyklizení bytu bez bytové náhrady z důvodu neplacení záloh na plnění poskytovaná s užíváním bytu a poplatků za užívání bytu. V této souvislosti odkázala na rozhodnutí uveřejněné pod č. 39/88 ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek vydávané bývalým Nejvyšším soudem ČSFR, z něhož vyplývá, že překážka věci pravomocně rozhodnuté není dána v případě, jde-li sice v novém řízení o tentýž právní vztah mezi týmiž účastníky, avšak opírá-li se nově uplatněný nárok o jiné skutečnosti, které tu nebyly v době původního řízení a k nimž došlo až později. Zdůraznila, že své vlastnické právo odvozuje z darovací smlouvy, která byla uzavřena až po pravomocném skončení řízení o zrušení společného nájmu bytu, a že proto není myslitelné, aby podala žalobu na změnu původního rozsudku a svou aktivní legitimaci opřela o institut procesního nástupnictví. Měla tak za to, že své zákonné nároky mohla uplatnit pouze žalobou na vyklizení předmětného bytu, což ostatně uvedla již v žalobním podání. Rovněž namítla, že jí nebylo soudem prvního stupně dáno „poučení ve věci změny žaloby“, že jí dále nebylo sděleno, „jaké následky bude mít skutečnost, že nedojde ke změně žaloby, na rozhodnutí soudu“, a dodala, že odvolací soud ji měl upozornit na „změnu právní kvalifikace“. V této souvislosti odkázala na ustanovení § 118a o.s.ř. Podle jejího mínění měl proto odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení s tím, že ho měl „zavázat ... aby vedl žalobkyni ke změně žaloby“. Navrhla, aby dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání ztotožnila s rozhodnutím odvolacího soudu a navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto.

Podle čl. II bodu 12 věty první zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Bylo-li napadené rozhodnutí vydáno dne 5. února 2008, tedy před 1. červencem 2009, kdy uvedená novela nabyla účinnosti, Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací projednal dovolání a o něm rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [7/2009](#) Sb. (dále opět jen „o.s.ř.“).

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), za splnění podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 o.s.ř.) a je přípustné podle § 239 odst. 1 písm. a/ o.s.ř., neboť směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil. Je-li dovolání přípustné, přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3 o.s.ř. (existence zmíněných vad tvrzena nebyla a tyto vady nevyplývaly ani z obsahu spisu), jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), i když nebyly v dovolání uplatněny.

Posléze uvedenou vadu řízení dovolatelka v dovolání namítla a na její existenci usoudila z toho, že se jí nedostalo „poučení ve věci změny žaloby“ a že jí dále nebylo sděleno, „jaké následky bude mít skutečnost, že nedojde ke změně žaloby, na rozhodnutí soudu“. Pro posouzení otázky, zda vytýkaná vada byla vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, je však třeba nejprve přikročit k posouzení opodstatněnosti uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř., tj. zkoumat, zda napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. dovolatelka napadla správnost právního názoru, že projednání této věci brání překážka věci pravomocně rozsouzené ve smyslu § 159a odst. 5 o.s.ř.

Podle § 159a odst. 1 o.s.ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení. Ve smyslu § 159a odst. 4 o.s.ř. v rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány. Jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a případně jiné osoby projednána znovu (§ 159a odst. 5 o.s.ř.).

V ustanovení § 159a odst. 5 (ve spojení s ustanovením § 159a odst. 1 a 4) o.s.ř. jde o překážku věci pravomocně rozhodnuté (*rei iudicatae*), která brání tomu, aby věc, o níž bylo pravomocně rozhodnuto, byla - v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby a též všechny orgány - projednávána znovu. Přitom ustanovení § 103 o.s.ř. soudu ukládá, aby k tomu, zda jsou splněny podmínky řízení (tedy i k tomu, zda zde není překážka věci rozsouzené) přihlížel kdykoli za řízení.

Soud tedy může o věci jednat pouze za splnění podmínek řízení podle § 103 o.s.ř., tudíž i podmínky, spočívající v tom, že o téže věci nebylo dosud pravomocně rozhodnuto, tj. tehdy, není-li zde dána tzv. negativní procesní podmínka v podobě překážky věci již pravomocně rozhodnuté ve smyslu § 159a odst. 5 o.s.ř. Naopak existuje-li v nově zahájeném řízení překážka věci pravomocně rozsouzené (§ 103 o.s.ř.), jejíž nedostatek nelze odstranit, soud (prvního stupně) nově zahájené řízení zastaví (§ 104 odst. 1 věta první o.s.ř.).

Ustálená soudní praxe však dovodila, že řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu nezakládá překážku věci zahájené podle § 83 odst. 1 o.s.ř. pro spor o vyklizení téhož bytu; obdobě to platí i pro překážku věci rozsouzené (§ 159 odst. 3 o.s.ř. /nyní § 159a odst. 5 ve spojení s § 159a odst. 1 a 4 o.s.ř./) - srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. ledna 2001, sp. zn. 20 Cdo 463/99, uveřejněné pod č. 60 v sešitě č. 9 z roku 2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. K odůvodnění uvedeného závěru Nejvyšší soud mimo jiné uvedl, že v žádném z popsanych případů není dána totožnost předmětu řízení, jelikož tam šlo o řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, jež s řízením o vyklizení bytu z hlediska totožnosti uplatněného nároku zaměnitelné není (byť v případě úspěchu žaloby obsahuje vyhovující rozhodnutí i výrok o vyklizení bytu). Nejvyšší soud zaujal rovněž názor, že uvedený právní závěr lze aplikovat též v případě vztahu řízení o zrušení práva společného nájmu bytu manžely a sporu o vyklizení téhož bytu (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 5. dubna 2006, sp. zn. 26 Cdo 3035/2005, a z 8. března 2007, sp. zn. 26 Cdo 2659/2005).

Z toho pro projednávanou věc vyplývá, že pravomocný rozsudek soudu prvního stupně ze dne 30. září 1998, č. j. 5 C 54/98-31, ve spojení s potvrzujícím rozsudkem odvolacího soudu ze dne 26. ledna 1999, č. j. 23 Co 738/98-57, nezakládal překážku věci pravomocně rozsouzené ve vztahu k řízení o žalobě o vyklizení bytu vedené u soudu prvního stupně pod sp. zn. 14 C 251/2006; nešlo zde tedy o procesní situaci, kdy řízení o vyklizení bytu nemělo proběhnout pro nedostatek podmínky řízení.

Vzhledem k uvedenému byl dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř. uplatněn opodstatněně. Nemůže-li z tohoto důvodu napadené rozhodnutí obstát, dovolací soud je podle § 243b

odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil (aniž se - zejména z důvodu nadbytečnosti - zabýval otázkou naplnění dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. a/ o.s.ř.); současně věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ušlý zisk](#)
- [Škoda vzniklá provozní činností](#)
- [Styk dítěte s osobou společensky blízkou](#)
- [Spotřebitel](#)
- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)